

MUZEUL ȘI SPAȚIUL PUBLIC

Laura GUȚU*

*muzeograf, Complexul Muzeal de Patrimoniu Cultural Nord-Dobrogean, ICEM Tulcea

Abstract: *Throughout the years, the on-line has turned from a window to the world into the world itself. In this pandemic context, suddenly everybody could see inside the museums and their heritage. This unprecedented situation along with the digitization of the collections have broken down the ever hermetic confines of the museum.*

Keywords: *museum, public space, art, dialogue, public, volunteering, community, Tulcea.*

Cuvinte-cheie: *muzeu, spațiu public, artă, dialog, public, voluntariat, comunitate, Tulcea.*

În primul rând este nevoie de participare publică. Nu doar de spectatori. Spațiile publice sunt spații ale orașului, nu doar spații în oraș, sunt spații ale tuturor, nu doar ale fiecăruia. Doar astfel sunt ele și spații identitare, spații în care se regălesc și se recunosc locuitorii unui oraș. (Vintilă Mihăilescu, Revista Igloo, 31 ianurie 2006)

Muzeul de Artă și Casa Avramide funcționează în tandem, formând Complexul Muzeal de Patrimoniu Cultural Nord-Dobrogean, sub umbrela Institutului de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion” Tulcea (ICEM). Activitățile de promovare și păstrare a patrimoniului artistic local și național au suferit transformări importante în decursul ultimilor doi ani, cu atât mai mult în contextul pandemiei COVID. O perspectivă aparte se contura încă de la redeschiderea celor două obiective, în 2012, când Muzeul de Artă (aflat în clădirea istorică intitulată și Conacul Pașei) și Casa Colecțiilor (Casa Avramide) erau redeschise și redatate publicului în formule noi, ușor de asimilat de către comunitate. Piese valoroase din patrimoniul Muzeului de Artă și-au găsit locul și publicul în expozițiile de la parterul Casei Avramide, iar demisolul și curtea casei au devenit scena a numeroase evenimente culturale și a celor mai importante festivaluri din municipiu: DobroJazz, Cartfest (festival de carte), Dichis’n’Blues, Pelicam (festival de film despre mediu și oameni), EuDivers – Tulcea, Esența diversității și altele.

Fig. 1. Activitatea online a fost crucială în perioada pandemiei.

Cu timpul, implicarea publicului în desfășurarea de acte culturale a devenit esențială nu doar în cadrul evenimentelor organizate de ICEM. Dacă un eveniment derulat la nivel național precum Noaptea Muzeelor deschidea anual porțile publicului larg, efectul nu a rămas nicidecum unul izolat. O bază de date cu contactele voluntarilor a asigurat atât colaborări ulterioare, cât și inițiative ale adolescenților, inițiative care s-au bucurat de sprijin din partea Muzeului de Artă și a Casei Avramide. Pluralitatea și libertatea sunt principalele ingrediente ce asigură eficiența acțiunii, unde acțiunea înseamnă a lua inițiativă și a face ceva – chiar neașteptat, alături de alții, în spațiul public (Ohtonen, 2014, p. 43). Astfel de acțiuni au devenit tot mai frecvente în anii pre-pandemici, astfel încât, pe lângă proiecte de succes precum *Adoptă o pictură*, derulat împreună cu Asociația de Dezvoltare Regională Aegyssus (ADRA), publicul tânăr a ajuns să se organizeze și să își asume spațiul Casei Avramide prin susținerea de ateliere de creație tematice (Halloween 2019, 8 Martie 2020, organizate de Grupul Local de Tineret).

Dacă spațiile sunt rezultatele implicării noastre active, sociale, atunci ele pot fi schimbate cu ajutorul aceleiași formule. Înțelegând rolul pe care îl avem în crearea unui spațiu, am afla ce putem face altfel și ce pași ne-ar putea ghida spre un spațiu mai deschis publicului (Ohtonen, 2014, p. 60).

În paralel cu susținerea tinerilor în valorificarea și deschiderea spațiului Casei Avramide unui public la care Muzeul, ca instituție, are acces cu precădere prin intermediul cadrelor didactice, am pus accent

pe nevoile, preferințele și disponibilitatea publicului tânăr. Așadar, rezultatele sondajelor de opinie au fost dublate de astfel de evenimente în sublinierea faptului că zilele de weekend sunt esențiale în programarea activităților de succes.

Căutarea de comori digitală, adică „Digital Treasure Hunt” a angrenat tinerii grupului de robotică River Wolves din Tulcea în dezvoltarea unei aplicații mobile, dar și în promovarea, organizarea și desfășurarea evenimentului, pe parcursul unei zile de sâmbătă (22 mai 2021) sau duminică (septembrie 2021). Jocul a presupus alegerea unui traseu, în funcție de dificultatea dorită, traseu care acoperea zone din oraș și ascundea indicii – puncte de referință în viața comunității. Ediția din septembrie a adunat aproximativ 250 de participanți.

Precum multe orașe de provincie, Tulcea are un singur cinematograful, fapt ce reflectă lipsa opțiunilor culturale pe care le are publicul tulcean. Drept urmare, colaborarea cu firma de distribuție de film Bad Unicorn a venit în mod natural. Astfel am lansat Cinemateca de la Avramide (sâmbătă, 8 februarie 2020), menită nu doar să aducă, o dată pe

Fig. 2. Căutarea de comori a început și s-a încheiat la Casa Avramide.

lună, un film de autor pe marele ecran, ci să deschidă proiectul *Adoptă o pictură* publicului larg, care în loc de bilet la film, este invitat să doneze pentru restaurarea uneia dintre lucrările de pictură incluse în campanie. Primul film văzut la demisolul Casei Avramide a fost *Despre trup și suflet* (regia, Ildikó Enyedi) și s-a bucurat atât de sprijin din partea voluntarilor, cât și de un public de aproximativ 40 de persoane.

Cu toate că acest exercițiu de coagulare a cinefililor a fost suspendat în perioada care a urmat, el a putut fi reluat în luna august, de data aceasta în curtea Casei Avramide și cu participarea lui Victor Morozov, critic tulcean de film, la vizionarea producției franceze *Amanda* (regia, Mikhaël Hers, sâmbătă, 8 august 2021). Tot atunci a avut loc relansarea campaniei *Adoptă o pictură*. O nouă proiecție de film a fost susținută în luna septembrie (*Păsări călătoare*, regia Cristina Gallego, Ciro Guerra, sâmbătă, 18 septembrie), însă cu o prezență mult mai redusă.

Plasând publicul în centrul activităților, muzeele se pot apropia de conceptul de spațiu public. Mai mult, abandonând rolul de expert, muzeele se transformă cu adevărat din instituții de educație, în instituții de învățare, excluzând pe cât posibil ierarhiile sociale. Muzeul poate deveni spațiu al publicului și nu doar unul care produce pentru public doar încercând să înțeleagă și să recunoască varietatea, gradele și tipurile contradictorii de cunoștințe de care dispune publicul (Ottohn, 2014, pp.80). Adaptarea ne este impusă din toate direcțiile, cu atât mai mult când vine vorba de diferențierea dintre activitățile curatoriale și cele educative ale muzeului.

Galeria artistului la tinerete este o inițiativă ce se bazează, în cea mai mare parte, pe implicarea publicului în identificarea tinerilor artiști, cu vârste de maximum 21 de ani. Odată identificați copiii sau tinerii pasionați de pictură, fotografie, grafică, literatură – orice poate fi expus în sălile de la demisolul Casei Avramide, lucrările lor sunt văzute de echipa muzeului, iar cel mai expresiv artist beneficiază de o expoziție, afiș, vernisaj și promovare precum un artist profesionist. Astfel, trei expoziții au animat în 2021 spațiul sus menționat. Vizitatorii Casei Avramide au venit în contact cu lumea Biancăi Vladu, o pasionată artistă în vârstă de 7 ani, i-au citit povestea și i-au lăsat impresii în jurnalul de expoziție. A urmat expoziția de portrete a lui Fabian Chihaea (10 ani), de asemenea surprinzătoare în relație cu vizitatorii. Loredana Andrici (16 ani) ne-a oferit o mai profundă perspectivă în viața sa de adolescent în pandemie, revelând sensibilități ce și-au găsit ecouri diverse în privitori. Cele trei expoziții au adus la muzeu public nou – de la grupuri de copii din centrele de tranzit și plasament din municipiu, la rude, colegi și profesori.

A fost un deliciu de urmărit cât de ușor, de natural se identifică vizitatorii cu lumea unui artist de 7, 10 sau 16 ani despre care nu au mai auzit, dar care, redând lucrări celebre sau portretizând personaje de desen animat sau superstaruri, a creat o punte spre lumea privitorului, făcându-l să se simtă privit, ascultat cum găsește puncte comune cu un artist despre care aude prima oară. Involuntar, se impune un exercițiu de imaginație cu privire la viitorul artistului expus. Dialogurile inițiate de aceste evenimente au deschis subiecte noi, pe teme precum recunoașterea talentului, a artei, cât și a valorilor locale.

Despre recunoașterea valorilor locale, dar și a patrimoniului național discută echipa Muzeului de Artă și a Casei Avramide în cadrul unui nou proiect – *Muzeul din Cartier*.

Asociația de Dezvoltare Regională Aegyssus (ADRA) și Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion” Tulcea au lansat proiectul cu sprijin din partea Primăriei Municipiului Tulcea. Inițiativa constă în expunerea, în cartierele tulcene și în punctele importante ale orașului, de afișe cu 50 dintre cele mai reprezentative lucrări din patrimoniul Muzeului de Artă din Tulcea. Astfel, expozițiile itinerante spontane vor scoate în evidență atât lucrări ce pot fi admirate direct, vizitând Muzeul de Artă, dar și lucrări inedite ale celor mai importanți artiști români,

Fig. 3. Galeria artistului la tinerețe - expoziție Bianca Vladu.

Fig. 4. Colecțiile Muzeului de Artă, prezentate în *Muzeul din Cartier*.

care nu pot fi expuse în expoziția permanentă, de la etajul muzeului. Punem astfel accent pe creșterea accesului la actul cultural și la valorile culturale deosebite gestionate de Muzeul de Artă Tulcea pentru populația municipiului și a județului Tulcea, pe de o parte, și pentru turiștii români sau străini care vizitează Tulcea, pe de altă parte. Exercițiul de observare a unei zone din cartier la diverse ore, cu valurile de oameni și de evenimente va fi unul susținut, la fel și dialogul.

Mediul online s-a transformat, în ultimii ani, din fereastra către lume, în lumea însăși. Turismul cultural s-a retras și el pe rețelele de socializare. Muzeele și patrimoniul au ajuns în mod miraculos sub privirile tuturor, datorită digitizării colecțiilor. Am fost martorii unei deschideri și flexibilizări inevitabile în lumea muzeelor. Au fost permise artificii de tot felul, am văzut cu toții încercări de succes și eșecuri online. Pandemia a spart ermetismul de care era mereu susceptibil muzeul. Fără o atenție sporită la public și la viața lui, la sensibilitați, muzeul rămâne un depozit monumental.

Bibliografie

1. Mihăilescu, Vintilă, *Spațiul public în orașele din România*, Revista Igloo, [Citat 15.10.2021] <https://www.igloo.ro/spatiul-public-in-orasele-din-romania/>
2. Ohtonen, Hanna, *The World between Us – Contemporary Museums as Public Spaces. Case study: EMMA*, 2014 [Citat 20.05.2020] https://www.academia.edu/10201843/The_World_Between_Us__Contemporary_Museums_as_Public_Spaces._Case_Study_EMMA